

สรุปและเสนอแนะ

6.1 สรุป

จากสมมติฐานของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ที่กล่าวว่า

แนวทางการใช้กฎหมายป้องกันและแก้ไขปัญหาล้างเงินดำมืด อันเป็นที่มาจากการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศด้วยการให้อุตสาหกรรมเป็นภาคนำนั้น ได้กำหนดมาตรการทางอาญาเป็นบทลงโทษแก่ผู้ประกอบการโรงงานอุตสาหกรรมที่ก่อให้เกิดมลพิษต่อสิ่งแวดล้อม ในอัตราโทษที่รุนแรงมีทั้งโทษจำคุกและปรับเพื่อเป็นการป้องปราม แต่การใช้มาตรการนั้นก็ยังไม่เกิดผลให้ปัญหาล้างเงินดำมืดคลี่คลายลงไปได้ยังมีการฝ่าฝืนกฎหมายเสมอมา เมื่อพิจารณาด้านการลงทุนแล้ว บางครั้งหากมุ่งจะใช้มาตรการทางอาญาลงโทษอย่างเข้มงวดและรุนแรงอาจส่งผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศและการลงทุนได้ ในขณะที่เดียวกันปัญหาล้างเงินดำมืดก็ไม่ควรจะเกิดขึ้น ทางออกที่จะเป็นผลดีต่อการพัฒนาประเทศและสิ่งแวดล้อมก็คือ การนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยบางวิธีมาใช้ได้อย่างถูกต้องและเหมาะสมตามสภาพข้อเท็จจริงและหลักการของวิธีการเพื่อความปลอดภัย เพื่อเป็นมาตรการเสริมอีกประการหนึ่งที่จะเป็นมาตรการการลงโทษทางอาญาที่มีลักษณะไม่รุนแรงเท่ากับโทษอาญา ที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการพิทักษ์รักษาสิ่งแวดล้อม ซึ่งการใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัย จะส่งผลให้เกิดการดูแลและควบคุมมิให้ปัญหามลพิษจากโรงงานอุตสาหกรรมออกสู่สิ่งแวดล้อมได้อย่างมีประสิทธิภาพ

ตามสมมติฐานของวิทยานิพนธ์ฉบับนี้มีประเด็นที่เป็นสาระสำคัญอยู่ 2 ประการด้วยกันคือ

1. การใช้มาตรการอาญาเป็นบทลงโทษแก่ผู้ประกอบการโรงงานอุตสาหกรรมที่ฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติกฎหมายที่มุ่งคุ้มครองสิ่งแวดล้อมไม่บังเกิดผล โดยจะเห็นได้จากสถานการณ์ที่เกิดขึ้นและจากสถิติคดีที่ผ่านมา อันเป็นกรณีหนึ่ง
2. ทางออกที่น่าเสนอคือ การใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยมา วิธีโดยนำมาใช้

อย่างถูกต้องให้เกิดประสิทธิผลและเหมาะสมเพื่อเป็นมาตรการเสริมเพิ่มเติมโทษตามข้อ 1.

จากการวิจัยเพื่อหาคำตอบตามสมมติฐานดังกล่าวอาจสรุปได้ว่า

กรณีประเด็นแรก มาตรการเชิงกฎหมายที่เข้ามาดูแลปัญหาสิ่งแวดล้อมมิใช่เพียงแต่มาตรการทางอาญา หากแต่ยังมีมาตรการทางแพ่ง มาตรการทางปกครอง ซึ่งรัฐได้นำมาตรการเชิงกฎหมายเหล่านั้นเข้าไปดูแลพิทักษ์คุ้มครองสิ่งแวดล้อม ดังที่ได้กล่าวมาแล้วว่า มาตรการทางแพ่งเป็นมาตรการที่เข้ามาดูแลที่มีลักษณะแก่ปลายเหตุ (end of pipe) โดยจะเข้ามาเยียวยาในเรื่องความเสียหายที่เกิดขึ้นกับชีวิตร่างกายสุขภาพอนามัยทรัพย์สินของมนุษย์หรือสิ่งแวดล้อมมากกว่าจะเป็นมาตรการกฎหมายในเชิงป้องกันมิให้ปัญหามลพิษเกิดขึ้นจากการฝ่าฝืนกฎหมาย กรณีพิจารณาในส่วนการนำคดีมาฟ้องร้องทางแพ่งแต่เดิม ได้สร้างความยุ่งยากแก่โจทก์ในฐานะผู้ที่ได้รับความเสียหายจากมลพิษโรงงานอุตสาหกรรมจากการพิสูจน์ความผิดของจำเลยในฐานะผู้ก่ออันละเมิดต่อกฎหมายได้ และแม้จะได้มีการแก้ไขปรับปรุงบทบัญญัติกฎหมายโดยนำหลักการใหม่ที่เรียกว่า หลักการความรับผิดชอบเคร่งครัด ตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 หรือกำหนดหน้าที่และความรับผิดชอบทางแพ่งเพื่อกำหนดให้บุคคลที่เกี่ยวข้องกับวัตถุอันตรายตามที่บัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติวัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 ซึ่งมีบทบาทในการพิทักษ์สิ่งแวดล้อมอันเกิดจากปัญหามลพิษจากโรงงานอุตสาหกรรมก็ตาม มาตรการทางแพ่งเพียงแต่มีหน้าที่เยียวยาความเสียหายเท่านั้น ย่อมกล่าวได้ว่ามาตรการทางแพ่งสามารถจัดการปัญหาดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพในระดับหนึ่งเท่านั้น

ในส่วนมาตรการทางปกครอง กฎหมายได้ให้อำนาจเจ้าหน้าที่ของรัฐเข้าไปดูแลปัญหาไม่ว่าจะเป็นการใช้มาตรการออกใบอนุญาตกับโรงงานการออกคำสั่งใดๆให้ผู้ประกอบกิจการตามที่กฎหมายบัญญัติไว้เท่านั้นให้ปฏิบัติตาม แม้กระบวนการการใช้มาตรการปกครองจะมีลักษณะในเชิงป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นอย่างรวดเร็วและยืดหยุ่นก็ตาม แต่มาตรการทางปกครองยังมีข้อบกพร่องบางประการกล่าวคือ กฎหมายที่มีหน้าที่ดูแลพิทักษ์สิ่งแวดล้อมจะมีหลายฉบับส่งผลให้การทำงานของพนักงานเจ้าหน้าที่ตามกฎหมายแต่ละฉบับขาดเอกภาพได้

มาตรการปกครอง มีขอบเขตของการใช้บังคับเฉพาะบรรดาโรงงานอุตสาหกรรมที่กฎหมายกำหนดเท่านั้น และกรณีหลังจากการอนุญาตไปแล้วหากขาดการติดตามประเมินผล หรือเจ้าหน้าที่ละเว้นการปฏิบัติหน้าที่ ไม่กล้าบังคับใช้กฎหมายเนื่องจากเกรงกลัวอิทธิพลของผู้ประกอบกิจการ ด้วยเหตุที่มาตรการปกครองเป็นเพียงการสั่งการใช้บังคับโดยพนักงานเจ้าหน้าที่เท่านั้นทำให้การจะนำกฎหมายเข้าไปใช้บังคับต่อบุคคลที่เกี่ยวข้องอาจไม่ส่งผลในทางปฏิบัติอย่างเป็นรูปธรรมได้ มาตรการปกครองจึงถือได้ว่ามีกลไกดูแลปัญหาสิ่งแวดล้อมอันเกิดจากโรงงานอุตสาหกรรมได้ในระดับหนึ่ง

ต่อกรณีมาตรการโทษทางอาญา ที่รัฐนำเข้าไปบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับปัญหาสิ่งแวดล้อมซึ่งมีหลายฉบับด้วยกัน ส่งผลให้เจ้าพนักงานที่มีหน้าที่ดูแลเกิดความสับสนเนื่องจากไม่แน่ใจในการจะใช้กฎหมายบังคับ และมีลักษณะต่างคนต่างทำขาดเอกภาพ รัฐนำมาตรการทางอาญาไปบัญญัติไว้ในกฎหมายเหล่านั้น เนื่องจากเชื่อว่าโทษทางอาญาที่บัญญัติไว้จะทำให้บุคคลปฏิบัติตามกฎหมายอันมีเจตนารมณ์ในการคุ้มครองสิ่งแวดล้อม ซึ่งที่ผ่านมาได้มีการปรับปรุงแก้ไขบทลงโทษมาตลอดเพื่อจัดการกับปัญหาดังที่กล่าวมา เมื่อพิจารณาในส่วนขอโทษทางอาญา ถือได้ว่าเป็นการแก้ไขปัญหาที่ปลายเหตุมากกว่าเป็นเชิงป้องกัน กล่าวคือ บทบาทของโทษจะมีเพียงเมื่อมีการฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติแล้วจึงจะนำโทษไปใช้บังคับ มิได้สร้างการป้องกันอย่างแท้จริงตามวัตถุประสงค์ของโทษ แต่อย่างไรก็ตามความจำเป็นและความสำคัญในสิ่งแวดล้อม ปัจจุบันได้รับการรับรองจากหลายฝ่ายการจะรอให้ปัญหาเกิดขึ้นแล้วมาแก้ไขย่อมจะส่งผลเสียมากกว่าการป้องกัน การนำโทษมาบังคับใช้ต่อผู้ก่อปัญหามลพิษจากโรงงานอุตสาหกรรม จึงไม่บรรลุตามที่ต้องการได้ และยิ่งความจำเป็นในการพัฒนาทางเศรษฐกิจที่ต้องมีอยู่ พร้อมกับสิ่งแวดล้อมที่สมควรได้รับการพิทักษ์คุ้มครองซึ่งจะสวนทางกันย่อมอาจกล่าวได้ว่า มาตรการทางอาญาโดยบัญญัติการเพิ่มโทษไว้ในกฎหมายเหล่านั้น หรือหากมุ่งที่จะบังคับใช้มาตรการโทษอาญาอย่างเข้มงวดอาจก่อให้เกิดการหยุดชะงักในเรื่องการพัฒนาทางเศรษฐกิจ เนื่องจากผู้ประกอบการโรงงานกลัวว่าจะถูกลงโทษนั่นเอง

จากรายงานของสถานการณ์ปัญหามลพิษจากโรงงานอุตสาหกรรม ปัญหามลพิษยังเกิดขึ้นอยู่ กล่าวคือมีการลักลอบปล่อยของเสียจากโรงงาน หรือมีบางโรงงานปล่อย

น้ำเสียหรืออากาศเสียที่ยังไม่ผ่านการบำบัดหรือเกินมาตรฐานที่กำหนด อันเป็นการฝ่าฝืนต่อ กฎหมายกำหนดไว้ หรือจากคดีสิ่งแวดล้อมที่เกิดขึ้นย่อมพึงประเมินได้ว่า มาตรการเชิง กฎหมายที่เป็นกลไกบังคับกับบุคคลเหล่านั้น ยังมีข้อบกพร่องอยู่อันไม่สามารถป้องกันแก้ไข ปัญหาดังกล่าวได้ แม้ที่ผ่านมาจะมีการปรับปรุงบทบัญญัติไม่ว่าในส่วนมาตรการทางแพ่งได้ นำหลักการใหม่ๆ มาใช้บังคับ มาตรการปกครองโดยกฎหมายได้ปรับปรุงแนวความคิดเพื่อ ใช้บังคับให้เกิดประสิทธิภาพ และมาตรการทางอาญาได้บัญญัติให้บุคคลที่ก่อมลพิษต้องรับโทษ หนักขึ้น จะเห็นได้ว่าปัญหามลพิษจากโรงงานอุตสาหกรรมยังไม่คลี่คลายไปในทางที่ดีและมี แนวโน้มจะเพิ่มมากขึ้นทุกขณะ

กรณีประเด็นที่สอง จากปัญหามลพิษจากโรงงานอุตสาหกรรมถือว่าเป็นปัญหา สิ่งแวดล้อมประการหนึ่ง ที่จะนำไปสู่การหามาตรการเชิงกฎหมายเข้ามาจัดการกับปัญหาใน เชิงป้องกัน เนื่องจากแนวความคิดการนำโทษทางอาญามาใช้ในการแก้ไขปัญหานี้ได้รับการ สนับสนุนมากมาย แต่ที่ผ่านมากการใช้เพื่อเป็นบทลงโทษตามพระราชบัญญัติที่มีบทบาพิทักษ์ สิ่งแวดล้อมจะเห็นได้ว่าจะมีลักษณะเป็นเชิงปราบปรามอันเป็นแก้ไขที่ปลายเหตุ (end of pipe) กล่าวคือเมื่อเกิดเหตุแล้วนำโทษไปบังคับกับผู้ที่ละเมิดหรือฝ่าฝืนต่อบทบัญญัติกฎหมาย เหล่านั้น ถือได้ว่าเป็นการนำมาตรการอาญาไปใช้เพียงด้านเดียว อีกประการหนึ่งการใช้ บังคับมาตรการโทษทางอาญาเข้าไปดูแลอย่างเข้มงวดและรุนแรงอาจจะส่งผลต่อการพัฒนา เศรษฐกิจของประเทศได้ อันเนื่องจากที่ได้กล่าวมาแล้วว่าผู้ประกอบการเกรงกลัวโทษ ซึ่งมาตรการโทษจะทำให้ได้รับความเสื่อมเสียอับสรภาพได้รับการคุกคามจากสังคมย่อมไม่เป็นที่ พึงปรารถนา แม้แนวความคิดหลายฝ่ายยอมรับว่าการทำลายสิ่งแวดล้อมเป็นอาชญากรรมก็ ตาม

ด้วยเหตุผลและปัญหาที่เกิดขึ้นดังกล่าวข้างต้น วิทยานิพนธ์ฉบับนี้จึงได้นำเสนอ มาตรการทางอาญาอีกแนวหนึ่งที่เป็นมาตรการบังคับที่มีแนวความคิดเชิงป้องกันเพื่อคุ้มครอง สิ่งคมให้ปลอดภัยจากอันตรายจากพฤติกรรมของบุคคล อันเป็นวิธีการที่มีแนวความคิดและ การนำมาใช้แตกต่างจากโทษ ที่มีอยู่ประมวลกฎหมายอาญาได้แก่วิธีการเพื่อความปลอดภัย ซึ่งมีอยู่ด้วยกัน 5 ประเภท ได้แก่ กักกัน ห้ามเข้าเขตกำหนด เรียกประกันทัณฑ์บน คุมตัว

ไว้ในสถานพยาบาล และการห้ามประกอบอาชีพหรือวิชาชีพบางอย่าง จึงถูกหยิบยกมาเป็นมาตรการในการใช้เพื่อป้องกันปัญหาจากการกระทำผิดดังกล่าว ที่ผ่านมาจะเห็นได้ว่ามี การนำมาตรการของวิธีการเพื่อความปลอดภัยไปใช้บังคับเป็นมาตรการเสริมเพิ่มเติมโทษ นอกจากเป็นไปตามประมวลกฎหมายอาญาแล้ว ยังมีการนำไปใช้บังคับกับความผิดตามพระราชบัญญัติอื่นอย่างกว้างขวางอันเนื่องมาจากตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 17 ได้บัญญัติให้นำวิธีการเพื่อความปลอดภัยซึ่งอยู่ในส่วนของประมวลกฎหมายอาญา ภาค 1 ไปใช้กรณีแห่งความผิดตามกฎหมายอื่นด้วย เว้นแต่จะได้บัญญัติไว้เป็นอย่างอื่น และตามพระราชบัญญัติวิตถุอันตราย พ.ศ. 2535 ก็ได้บัญญัติมาตรการห้ามประกอบกิจการตามมาตรา 87 อันมีลักษณะทำนองเดียวกันกับการห้ามประกอบอาชีพบางอย่างอันเป็นวิธีการเพื่อความปลอดภัยประเภทหนึ่งเท่านั้น

จากการวิจัยพบว่า วิธีการเพื่อความปลอดภัยเป็นมาตรการทางอาญาที่เป็นบทบังคับเสริมเพิ่มเติมโทษ หากนำไปบังคับใช้ในลักษณะควบคู่กับมาตรการลงโทษอันอยู่ในลักษณะเป็นการป้องกันการกระทำผิดซ้ำก็ดี หรือใช้บังคับกับการกระทำผิดใหม่อันเป็นการใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยบางประเภทโดยเฉพาะให้ได้สัดส่วนเหมาะสมตามหลักการแล้วจะก่อให้เกิดประสิทธิภาพในการป้องกันแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น วิธีการเพื่อความปลอดภัยยังเป็นมาตรการที่มุ่งป้องกันสังคมให้ปลอดภัยจากผู้กระทำผิดทั้งปวงในกรณีโทษไม่สามารถใช้บังคับพฤติการณ์หรือสิ่งที่มีสภาพเป็นอันตราย หากนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาใช้ในการควบคุมปัญหาเฉพาะจากโรงงานอุตสาหกรรมจะก่อให้เกิดประสิทธิภาพต่อการบังคับใช้กฎหมายเนื่องจากว่าเป็นการใช้กฎหมายทั้งด้านการป้องกันและปราบปราม ยังสามารถเป็นมาตรการที่ความและดูแลมาตรการทางปกครองได้เป็นอย่างดี วิธีการเพื่อความปลอดภัยเป็นมาตรการทางกฎหมายที่สามารถบังคับกำหนดพฤติกรรมของผู้กระทำผิดในกระบวนการอุตสาหกรรมได้อย่างดี อีกทั้งยังมีกระบวนการติดตามพฤติการณ์อันใกล้เคียงกับมาตรการคุมประพฤติซึ่งผู้ถูกบังคับจะถูกตรวจสอบตลอดเวลา แม้ว่าภายหลังถูกใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัย และหากนำไปใช้บังคับกับพฤติการณ์ของบุคคลเหล่านั้นแล้วจะสร้างจิตสำนึกในระดับหนึ่งให้บุคคลเหล่านั้นปฏิบัติตาม

ดังนั้น ในขณะที่ปัญหาสิ่งแวดล้อมถูกหยิบยกว่าเป็นปัญหาสำคัญที่กำลังคุกคามต่อ

สวัสดิภาพความเป็นอยู่หรือต่อสิ่งทั้งหลายทั้งปวงในสังคม สังคมได้รับความเดือดร้อนจากปัญหามลพิษโรงงานอุตสาหกรรม และการพัฒนาทางเศรษฐกิจจำเป็นต้องมี ด้วยเหตุผลมากมายหลายประการที่ต่างหยิบยกขึ้นมาเป็นเหตุผล และด้วยการจัดการปัญหาสิ่งแวดล้อมควบคู่กับการพัฒนาที่เรียกว่า การพัฒนาอย่างยั่งยืน สิ่งแวดล้อมได้รับผลกระทบน้อยที่สุด วิธีการเพื่อความปลอดภัย จึงเป็นมาตรการทางอาญาที่สมควรหยิบยกมาใช้เป็นมาตรการบังคับที่รัฐนำไปใช้เพื่อคุ้มครองพิทักษ์สิ่งแวดล้อม ด้วยเหตุที่โทษทางอาญาได้มีการนำมาใช้แล้วปัญหามลพิษยังไม่คลี่คลายมีการฝ่าฝืนกฎหมายเสมอมา และที่สำคัญในเรื่องการจะมุ่งใช้มาตรการโทษอย่างเข้มงวดอาจมีผลกระทบต่อการพัฒนาประเทศและการลงทุนได้ อย่างไรก็ตาม จากการศึกษาแนวคิดในการนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาใช้ควบคุมปัญหาดังกล่าวสามารถสรุปได้ว่า วิธีการเพื่อความปลอดภัยที่เหมาะสมมี 3 ประเภทด้วยกันคือ

(1) การห้ามเข้าเขตกำหนด สามารถนำไปใช้กับบุคคลธรรมดาที่กระทำความผิดตามพระราชบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการดูแลปัญหามลพิษจากโรงงานอุตสาหกรรม ที่ได้กล่าวมาแล้วว่า พฤติการณ์ของผู้ก่อโดยการปล่อยมลพิษออกมาแล้วสร้างความเสียหายส่งผลให้เกิดความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อมและชีวิต ร่างกาย สุขภาพอนามัย และทรัพย์สินของมนุษย์ การห้ามเข้าเขตกำหนดสามารถกีดกันบุคคลเหล่านั้น ไม่ให้กระทำผิดซ้ำในท้องที่หรือสถานที่ดังกล่าวอีกเนื่องจากว่า หากปล่อยให้บุคคลดังกล่าวเข้าไปในสถานที่หรือท้องที่เหล่านั้นจะสร้างปัญหามลพิษขึ้นอีกได้ อันเป็นการป้องกันได้อย่างมีประสิทธิภาพส่งผลดีต่อการพัฒนาเศรษฐกิจและเพื่อการพิทักษ์สิ่งแวดล้อม แต่ข้อจำกัดของมาตรการห้ามเข้าเขตกำหนดมีบางประการคือ การห้ามเข้าเขตกำหนดเป็นมาตรการตัดโอกาสมิให้บุคคลเข้าไปกระทำผิดในสถานที่หรือท้องที่ใด ซึ่งมาตรการนี้ส่งผลให้ไม่มีโอกาสเข้าไปทำงานหรือจัดการป้องกันปัญหาอื่นจะเกิดขึ้นได้ ในกรณีเช่นนี้หากมีพฤติกรรมบางอย่างเกิดขึ้นศาลอาจเปลี่ยนแปลงแก้ไขคำสั่งการเข้าเขตกำหนดได้ (ตามมาตรา 16 แห่งประมวลกฎหมายอาญา) เมื่อผู้ถูกใช้วิธีนี้มีพฤติกรรมเปลี่ยนแปลงไปจากเดิมเช่น มีจิตสำนึกดีแล้วก็สามารถร้องขอเปลี่ยนแปลงได้ตามที่กฎหมายบัญญัติไว้

(2) **เรียกประกันทันทีบน** โดยหลักการมาตรการนี้มีเจตนารมณ์ใช้บังคับกับบุคคลธรรมดาจะก่อเหตุร้ายให้เกิดอันตรายแก่บุคคลหรือทรัพย์สินของผู้อื่นเป็นการป้องกันการกระทำผิดใหม่ได้ สามารถนำมาใช้เป็นมาตรการป้องกันปัญหาจะเกิดขึ้นเพียงแต่บุคคลนั้นจะก่อเหตุเท่านั้น โดยเฉพาะปัญหามลพิษจากโรงงานอุตสาหกรรมที่มีลักษณะเป็นการฝ่าฝืนต่อกฎหมายบัญญัติหากปล่อยให้เกิดผลเสียหายแล้วย่อมรุนแรงมหาศาล การนำมาตรการนี้มาใช้บังคับจะเป็นการเตือนก่อนที่จะกระทำผิดและถือได้ว่ากระบวนการยุติธรรมได้เข้ามารับรู้แล้ว ทำให้ผู้ประกอบการต้องระมัดระวังกิจการโรงงานของตนเองเกิดความเกรงกลัวหากจะก่อปัญหาดังกล่าวยิ่งขึ้น อีกทั้งเปิดโอกาสให้ผู้จะกระทำผิดปรับปรุงตัวเองจะส่งผลดีต่อการพิทักษ์สิ่งแวดล้อม แต่ข้อเสียของมาตรการเรียกประกันทันทีบนอาจมีได้คือ ทางปฏิบัติในเรื่องดุลยพินิจของการจะก่อเหตุร้าย ซึ่งอาจเป็นข้อขัดขวางการประกอบกิจการอุตสาหกรรมต่อไปได้ หากเจ้าหน้าที่สามารถบังคับใช้อย่างถูกต้องเหมาะสมก็น่าจะเกิดผลดีต่อสังคมเป็นส่วนใหญ่ได้

(3) **การห้ามประกอบอาชีพหรือวิชาชีพบางอย่าง** เป็นแนวความคิดป้องกันสังคมจากผู้ที่อาศัยโอกาสจากการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพบางอย่าง ซึ่งปัจจุบันนี้แนวความคิดในการนำมาตรการนี้ไปใช้กับพระราชบัญญัติอื่นๆ ไปอย่างกว้างขวางมากขึ้นไม่ว่าทางปฏิบัติหรือการบัญญัติไว้ในพระราชบัญญัติวัดกันตรรกษ พ.ศ. 2535 และรวมถึงไปใช้บังคับกับนิติบุคคลทำนองเดียวกับโทษ แต่ในส่วนการห้ามประกอบอาชีพจะเสริมเพิ่มโทษให้บุคคลดังกล่าวเกิดความยับยั้งชั่งใจจะกระทำผิดเป็นการตัดโอกาส และเตือนแก่บรรดาผู้ประกอบการโรงงานได้เป็นอย่างดี โดยเฉพาะหากนำไปใช้กับกรณีการประกอบกิจการโรงงานอุตสาหกรรมซึ่งเป็นผู้ก่อมลพิษนำไปสู่ปัญหาสิ่งแวดล้อม จะทำให้ผู้จะกระทำผิดเหล่านั้นเกิดสำนึกกลัวถูกมาตรการนี้ใช้บังคับ ข้อเสียของมาตรการห้ามประกอบอาชีพนี้ คือใช้บังคับได้ต่อเมื่อศาลพิพากษาลงโทษ หากศาลไม่ลงโทษจะทำให้ไม่อาจใช้บังคับมาตรการนี้ได้ซึ่งต้องปรับปรุงบางส่วนต่อไปเพื่อให้เกิดเป็นรูปธรรมกับการป้องกันปัญหาต่อไป

ขณะที่สถานการณ์มลพิษจากโรงงานอุตสาหกรรมได้สร้างความเสียหายต่อสิ่งแวดล้อมมากขึ้นทุกขณะและนับวันจะทวีความรุนแรง ปัญหาในส่วนมาตรการทางแพ่ง มาตรการ

ปกครอง หรือมาตรการทางอาญาต่างมีจุดอ่อนในการนำมาใช้บังคับกับปัญหา วิธีการเพื่อความปลอดภัยบางประเภทที่กล่าวข้างต้น จึงน่าจะเป็นมาตรการทำให้ผู้ประกอบการโรงงานอุตสาหกรรมมีจิตสำนึกรับผิดชอบมากขึ้น กระบวนการประกอบการยังต้องมีการกำหนดมาตรการมารองรับป้องกันปัญหา มาตรการวิธีการเพื่อความปลอดภัยจึงสมควรนำมาใช้เพื่อป้องกันปัญหาเหล่านี้ นอกจากที่กล่าวมาแล้วว่าเป็นวิธีการที่มีศักยภาพที่ต่ำกว่าอันเนื่องมาจากเป็นกระบวนการที่ผ่านกระบวนการยุติธรรม และที่สำคัญเป็นมาตรการที่ยืดหยุ่นสามารถเปลี่ยนแปลงเพิกถอนได้ซึ่งหมายความว่าพฤติกรรมของผู้ประกอบการโรงงานที่กระทำผิดและถูกใช้บังคับในวิธีการเพื่อความปลอดภัยหากมีพฤติกรรมที่หันมาดูแลสิ่งแวดล้อมก็สามารถร้องขอได้ตามที่กฎหมายบัญญัติไว้ และนอกจากนี้ยังมีแนวความคิดของคณะกรรมการประสานงานยุติธรรมสนับสนุนการใช้บังคับวิธีการเพื่อความปลอดภัยมาที่ทักซ์สิ่งแวดล้อมดังนั้น จากข้อสนับสนุนและแนวความคิดในการป้องกันปัญหาดังกล่าวข้างต้นจึงถือได้ว่า มาตรการวิธีการเพื่อความปลอดภัยในสามประเภทดังกล่าวเป็นมาตรการที่เหมาะสมต่อการนำมาใช้เพื่อให้บรรลุกับวัตถุประสงค์ของแนวความคิดในการป้องกันสังคมเสริมเพิ่มเติมจากมาตรการโทษและยังมาตรการที่ค่านและคุณมาตรการอื่นได้อย่างดี ตามสมมติฐานที่ว่า หากมุ่งจะใช้โทษทางอาญาอย่างเคร่งครัดและรุนแรงอาจกระทบกับการพัฒนาประเทศหรือการลงทุนได้ แต่ควรต้องมีการปรับปรุงแก้ไขบทบัญญัติของกฎหมายในเรื่องวิธีการเพื่อความปลอดภัยเพื่อส่งผลให้เกิดประสิทธิผลต่อการนำมามาตรการวิธีการเพื่อความปลอดภัยทั้งสามประเภทมาใช้บังคับอย่างเป็นรูปธรรมกับปัญหามลพิษจากโรงงานอุตสาหกรรมต่อไป

6.2 เสนอแนะ

จากสภาพและความสำคัญของปัญหา แนวความคิดและทฤษฎีทางกฎหมาย การนำมาตรการทางกฎหมายเข้ามาดูแล และวิธีการเพื่อความปลอดภัยตามประมวลกฎหมายอาญาเป็นมาตรการที่มีสภาพบังคับอย่างหนึ่งที่มีลักษณะเป็นเชิงป้องกัน หากมีการนำมาใช้เป็นมาตรการเสริมเพิ่มโทษแล้ว จะก่อให้เกิดการพิทักษ์สิ่งแวดล้อมป้องกันปัญหามลพิษจากโรงงานอุตสาหกรรมได้อย่างมีประสิทธิภาพ เนื่องจากได้มีการใช้กฎหมายอย่างครบ

กระบวนการ และยังก่อให้เกิดการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศตามมาด้วยเหตุที่ว่าวิธีการเพื่อความปลอดภัยเป็นกระบวนการที่ศาลเป็นผู้สั่งหรือพิพากษา เป็นมาตรการกลางๆ ยืดหยุ่นต่อการใช้บังคับเปลี่ยนแปลงเพิกถอนได้ แต่อย่างไรก็ตามในส่วนวิธีการเพื่อความปลอดภัยที่นำเสนอในการป้องกันปัญหาลพิษจากโรงงานอุตสาหกรรม เห็นควรแก้ไขเพิ่มเติมบางส่วน บางมาตราในกฎหมายที่เกี่ยวข้อง เพื่อสามารถนำมาใช้บังคับกับพฤติกรรมบางอย่างอย่าง เป็นรูปธรรม เพื่อให้มีประสิทธิภาพอีกทั้งก่อให้เกิดความเหมาะสมตามสภาพกล่าวคือ

กรณีตามมาตรา 45 แห่งประมวลกฎหมายอาญา เรื่องการห้ามเข้าเขตกำหนดกฎหมายได้บัญญัติให้คุลพิษของศาลไว้อย่างกว้างขวาง โดยเพื่อความปลอดภัยของประชาชนเป็นการบัญญัติขอบเขตอย่างกว้างๆ เพื่อคุ้มครองสังคม ซึ่งจากการวิจัย เห็นควรคงรูปแบบการห้ามเข้าเขตกำหนดให้เป็นไปตามประมวลกฎหมายอาญาที่ใช้บังคับอยู่ในปัจจุบันเนื่องจากมีความชัดเจนอย่างเพียงพอต่อการนำไปใช้ แต่ในส่วนของการนำมาใช้บังคับกับปัญหาลพิษจากโรงงานอุตสาหกรรมให้เกิดเป็นรูปธรรมนั้น ควรหาวิธีการจงใจให้เจ้าพนักงานในกระบวนการยุติธรรมและเจ้าพนักงานที่เกี่ยวข้องกับการใช้บังคับในกฎหมายที่มีบทบาทพิทักษ์สิ่งแวดล้อม ให้เห็นความสำคัญของปัญหาที่เกิดขึ้นเพื่อจะได้พิจารณาหลักการแนวความคิดของมาตรการห้ามเข้าเขตกำหนด แล้วนำไปใช้บังคับต่อปัญหาดังกล่าวอย่าง เป็นรูปธรรม

กรณีตามมาตรา 46 เรื่องเรียกประกันทัณฑ์บน เป็นไปตามแนวความคิดของคณะกรรมการประสานงานยุติธรรม โดยเสริมบทบัญญัติมาตราเดิมในประมวลกฎหมายอาญาบางประเด็นกล่าวคือ ให้ดำเนินคดีเรียกประกันทัณฑ์บนกับ "ผู้ที่กระทำการใดให้เกิดความเสียหายแก่สิ่งแวดล้อมหรือทรัพยากรธรรมชาติ ไม่ว่าจะศาลจะลงโทษผู้ถูกฟ้องหรือไม่ก็ตาม" และให้แก้ไขจำนวนเงินจากห้าพันบาทเป็น "ไม่เกินห้าแสนบาท" เนื่องจากผู้ที่ต้องรับผิดชอบกรณีปัญหาลพิษจากโรงงานอุตสาหกรรมนั้นเป็นผู้ที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสูง มูลค่าจำนวนเงินห้าพันบาทนั้นไม่น่าจะส่งผลให้ผู้กระทำความผิดเกรงกลัวได้และการแก้เป็นจำนวนเงินห้าแสนบาทนั้นขึ้นอยู่กับดุลยพินิจของศาลที่จะเรียกเท่าใดก็ได้ ตามควรแก่ข้อเท็จจริงและสภาพปัญหาที่ผลกระทบต่อที่เกิดขึ้น

และกรณีการห้ามประกอบอาชีพหรือวิชาชีพบางอย่างตามมาตรา 50 ควรมี การแก้ไขให้ขยายหลักการออกไปให้ครอบคลุมจากหลักการเดิมโดยเพิ่มข้อความว่า "มี เหตุน่าเชื่อว่า จะอาศัยโอกาสจากการประกอบอาชีพหรือวิชาชีพไปกระทำความผิด แม้ศาล ยังไม่ได้ลงโทษก็สามารถห้ามประกอบอาชีพหรือวิชาชีพบางอย่างได้" มาใช้บังคับกับกรณี การฝ่าฝืนบทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับมลพิษจากโรงงานอุตสาหกรรม เพื่อให้เกิดประสิทธิภาพต่อ การควบคุมปัญหามลพิษจากโรงงานอุตสาหกรรม ทั้งนี้เพราะถ้ายังคงข้อความกฎหมายเดิม เอาไว้แล้วย่อมหมายความว่า ตราบใดที่ศาลพิพากษาลงโทษไปแล้วแต่หากผู้กระทำผิดไม่ได้ รับโทษตามคำพิพากษาเช่น รอกการลงอาญา ศาลก็ไม่อาจจะใช้วิธีการเพื่อความปลอดภัยนี้ ได้ ดังที่ได้วิเคราะห์ไว้แล้วในหน้าที่ 174 ซึ่งบางครั้งผู้กระทำผิดเป็นผู้ที่ไม่เคยทำผิดมา ก่อน แต่เคยมีประวัติเป็นคนดีอันเป็นเหตุให้ศาลรอกการลงโทษ สำหรับคดีความผิดนั้นๆ แต่ พฤติการณ์เป็นที่น่าเชื่อว่า ผู้กระทำผิดนั้นมีแนวโน้มที่น่าจะทำความผิดซ้ำอีก ซึ่งสมควรจะใช้ มาตรการห้ามประกอบอาชีพแต่ศาลก็ไม่อาจจะใช้ได้ด้วยติดขัดกับข้อกำหนดของกฎหมาย จึง เห็นว่า สมควรที่จะมีการปรับปรุงข้อความดังกล่าว

การนำวิธีการเพื่อความปลอดภัยทั้งสามประเภทให้เกิดผลดีแล้ว ควรนำไปบัญญัติ ไว้ในกฎหมายประมวลกฎหมายอาญา เพื่อจะได้เป็นแนวทางนำไปใช้ต่อปัญหาดังกล่าวอย่าง เป็นรูปธรรมชัดเจนต่อไป